

Nyhet från greppa.nu

Så kan god ekologisk status nås i en svensk jordbrukså

För åtgärder som kostar cirka 750 kronor per hektar åker går det att få vattnet så rent i Lillån att kraven i EU:s vattendirektiv uppnås. Det är resultatet av en ny studie från Vattenmyndigheten i Västerås. Strukturkalkning, anpassade skyddszoner och fosfordammar gav störst effekt när tio fosforåtgärder testades.

Foto: Dennis Wiström

Strukturkalkning visade sig ha störst potential av de analyserade fosforåtgärderna, och var dessutom mest kostnadseffektiv.

Lillån är en ganska vanlig å i jordbrukslandskapet kring Mälardalen. Den mynnar i Sagån som i sin tur rinner ut i Mälaren. Kring Lillån finns 8 600 hektar åkermark och det utgör ungefär hälften av marken. Som ofta på styva lerjordar är kväveutlakningen inte så stor men fosforläckaget desto större. Vattnet i diken och åar är inte sällan grumligt av lerpartiklar som kommer både från matjord och från dikeskanter.

Beräkningar för hel vattenförekomst

Vattenmyndigheten i Västerås har beräknat effekten av tio olika åtgärder för att minska fosfortillförseln till Lillån från åkermark och enskilda avlopp.

KÄLLA: Larsson, Martin & Gyllström, Mikael (2013). *Åtgärder för god ekologisk status i ett jordbruksdominerat avrinningsområde: Exemplet Lillån*. Vattenmyndigheten Norra Östersjöns vattendistrikt. Länsstyrelsen i Västmanlands Län. Rapport 2013:16.
[LÄS MER >>](#)

PÅ SAMMA TEMA:

[2013-06-04 >>](#)

Svärtaåprojektet: God ekologisk status kräver mix av åtgärder

[2012-11-30 >>](#)

Vad ger god jordbrukarsed för vattenkvalitet?

[2012-11-27 >>](#)

Ökat fokus på åtgärder i och invid vatten

[2012-09-28 >>](#)

Film om strukturkalkning och kalkfilterdiken

[2012-09-18 >>](#)

Även fosfor fastnar i gamla kvävefällor

[2012-09-11 >>](#)

Kväve och fosfor till Östersjön nere på 1950-talets nivå

greppa näringen

Syftet var att för första gången beräkna en lokal effekt och kostnad av fosforåtgärder för en hel vattenförekomst och se om dessa räcker för att nå målet om god ekologisk status. Strukturkalkning visade sig vara den åtgärd som i särklass minskar fosforläckaget mest och stod för nära 40 procent av åtgärdsbehovet. I andra änden av skalan fanns vanliga skyddszoner, alltså inte anpassade sådana, som gav liten fosforeffekt till en stor kostnad.

Vad kostar det?

Som ofta i vattenvårdsrapporter uttrycks kostnader för åtgärder i kr per kg fosfor eller kväve. Den billigaste åtgärden i denna studie blev strukturkalkning som kostar 0 kr per kg P eftersom den ökar skörden. Den dyraste är 20 meter breda skyddszoner som kostar cirka 24 000 kr per kg P. Det är ofta svårt att relatera till denna enhet för lantbrukare och omräknat i vanliga pengar skulle den totala åtgärdskostnaden bli cirka 6,3 miljoner kr. Per hektar blir kostnaden istället cirka 750 kronor som medeltal för områdets 8 600 hektar.

Hur ska åtgärder bli gjorda?

Cirka 90 procent av den beräknade fosforeffekten bygger på åtgärder som ska göras med frivillighet genom ekonomiskt stöd och rådgivning genom Greppa Näringen. Stor tilltro sätts alltså till frivillighet och i rapporten står ”Om drivkraften för att genomföra åtgärder inte ökar dramatiskt de närmaste åren är det uppenbart att dagens styrmedel är långt ifrån tillräckliga...” I klartext betyder det att anslutningen till miljöstöden för exempelvis anpassade skyddszoner och fosfordammar behöver öka betydligt. Nästa period i Landsbygdsprogrammet sammanfaller väl med nästa cykel i vattendirektivet och det är ingen hemlighet i något EU-land att utformningen av och anslutningen till de vattenvårdande stöden därför blir viktiga.

[Markus Hoffmann](#)

Snösmältning och tjäle bäddar för erosion. Markens infiltrationskapacitet räcker inte till för allt vatten.

Foto: Malin Petersson, Vattenmyndigheten Norra Östersjön

© Vattenmyndigheten Norra Östersjön
Lillån är ett biflöde till Sagån som mynnar i Mälaren mellan Västerås och Enköping.

Illustration: Vattenmyndigheten Norra Östersjön

Åtgärderna i studien har inte enbart effekt på fosforläckaget. Det renar till exempel även vattnet från kväve och minskar läckage av bekämpningsmedelsrester.

Foto: Mikael Gyllström

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Redaktör:
Berit Haggren
0470-692 00
berit@haggren.eu

